

ARCHÍVUM

Nagy Mihály Zoltán

A „magyar egység” nevében. A romániai magyarok mozgósítása az 1946-os választásokon

A Román Kommunista Párt Központi Vezetősége 1946. január 25–28-i plenáris ülésének legfőbb témája a választásokra való felkészülés és annak megszervezése volt.¹ Az RKP – okulva a magyarországi választási fiaskóból – a teljes államapparátust és a kormányzás minden eszközét felhasználta a választások megnyerése érdekében. A népfronti stratégiát alkalmazva 1946. május 17-én a Kommunista Pártnak sikerült megalakítania a Demokratikus Pártok Blokkját. Az RKP hatalmi érdekeit jól felmérő Nemzeti Parasztpárt és a Nemzeti Liberális Párt nem csatlakozott a választási koalícióhoz, de a pártok sorában nem fedezzük fel a korábban szoros kommunista párti kapcsolatairól közismert Magyar Népi Szövetséget sem. Nem rendelkezünk pontos ismeretekkel arról, hogy az RKP miért hagyta ki a választási koalícióból az MNSZ-t, ellenben helytálló az a történetírói vélekedés, hogy az RKP nem akarta magára venni a magyarbarátság ódiúmat.²

Az MNSZ Központi Intézőbizottságának brassói ülésén (1946. március 18–20.) hiába született arról döntés, hogy a szövetség egyedül indul a választásokon,³ számos jel mutatott arra, hogy az MNSZ-nek nem lesz könnyű megszerezni a magyar szavazók támogatását. A határok kérdésében hozott marosvásárhelyi nyilatkozat miatt kirobbant elégedetlenség,⁴ a Romániai Szociáldemokrata Párt Országos Magyar Bizottságának a közös vá-

1 Țărău, Virgil: *Alegerea fără opțiune. Primele scrutinuri parlamentare din Centrul și Estul Europei după cel de-al Doilea Război Mondial*. Eikon, Cluj-Napoca, 2005, 463–466.

2 Uo. 471.

3 A Központi Intézőbizottság brassói tanácskozásának jegyzőkönyvét és határozatát közli Nagy Mihály Zoltán – Olti Ágoston: *Érdekképviselő vagy pártpolitika. Iratok a Magyar Népi Szövetség történetéhez 1944–1953*. Pro-Print Könyvkiadó, Csikszereda, 2009, 269–308.

4 Az MNSZ Központi Intézőbizottsága 1945. november 15–18-i marosvásárhelyi tanácskozásán elfogadott kiáltvány értelmében az MNSZ implicit módon lemondott a

lasztási lista felállítására vonatkozó javaslata,⁵ a magyarokat ért jogsérelmek orvoslásának elmaradása tovább mélyítette a szövetség és a magyar szavazók közötti szakadékot. Az MNSZ vezető politikusai számára is egyértelművé vált, hogy a szövetség hitelének visszanyerése és a sikeres választás érdekében mélyreható változásokra van szükség.

Az úgynevezett *kiszélesítési politika* keretében megpróbálták a szövetség helyi és országos szakmai testületeibe bevonni mindazokat a személyeket, akik kívül rekedtek vagy korábban nem vállaltak szerepet az MNSZ vezetésében. Ez a kísérlet több-kevesebb sikerrel járt. Eredményre vezetett ellenben az úgynevezett *önvédelmi politizálás* programja, amely nemcsak a magyarok jogait sértő jogszabályok felszámolását célozta meg, hanem az MNSZ érdekvédelmi szerepkörének megerősítését és az önkormányzati jellegű intézményépítést is.⁶ A választási eredmények tükrében a taktikai újítások helyesnek bizonyultak, mert az 1946. november 19-én lezajlott parlamenti választásokon az MNSZ-re 538 862 szavazatot adtak le, ami 29 képviselői mandátum megszerzéséhez volt elegendő.

Az itt közölt iratokon keresztül megismerhetjük, hogy az MNSZ helyi és országos szinten milyen üzenete(ke)t fogalmazott meg választói számára. Az iratokat olvasva kitűnik, hogy a szövetségnek sikerült ötvöznie a baloldali retorikát a két világháború közötti magyar politikai közbeszédre jellemző sérelemi retorikával.

Az iratokat szerkesztett címmel láttuk el, a szerkesztői megjegyzéseket zárójelbe tettük és kurziváltuk. A röpiratok és választási plakátok esetében az eredeti kiemeléseket meghagytuk. Az iratokat a mai helyesírási szabályoknak megfelelően közöltük, éppen ezért a helyesírási és gépelési hibákat kijavítottuk.

határok megváltoztatásáról. Az iratot közli Vincze Gábor: *Történeti kényszerpályák - kisebbségi reálpolitikák*. II. Pro-Print Könyvkiadó, Csikszereda, 2003, 34–35.

5 Az RSZDP Országos Magyar Bizottsága 1946. február 17–18-i első konferenciáján felvetődött egy magyar választási koalíció létrehozásának terve. A magyar szociáldemokraták elképzelése – amelyet az első időszakban pártjuk országos vezetősége is támogatott – az volt, hogy a megalakítandó magyar választási blokkban egyaránt részt vennének a magyar kommunisták, szociáldemokraták és az MNSZ, valamint a magyar társadalom különböző rétegeit „átfogó” intézmények (az EMGE, a magyar szövetkezeti központok, az egyházak stb.) elismert vezetői.

6 A brassói értekezlet alkalmával elfogadott határozatokat a megyei szervezetek úgy értékelték, hogy „az MNSZ bizonyos taktikára tért át: saját önvédelmére és jogainak a megállapítására”. Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, f. 26. Uniunea Populară Maghiară, Organizația Județeană Cluj, dosar 2/1946. 133. Kós Károly felhívása a Kolozs megyei intézőbizottság 1946. április 14-i ülésén.

**1. Nékám Sándor bukaresti követségi tanácsos beszámolója Magyarorszá-
g külügyminiszterének az MNSZ választási listájáról és esélyeiről.
Bukarest, 1946. október 11.***

189/pol.-1946.

Bizalmas

[...] ¹ A lista összeállításánál általában az volt a törekvés, hogy Erdély-
szerte ismert és elfogadott nevek szerepeljenek, és hogy képviselve legyen
köztük a demokratikus magyarság minden árnyalata. Így is meglepő azon-
ban, hogy az értelmiségiek milyen magas számaránnyal vannak képviselve.²
Az MNSZ vezetősége rájött arra, hogy abban a nehéz munkában, amely a
magyarság vezetőire a közeljövőben várni fog, nem nélkülözheti a tanultsá-
got és szakértelmet. Csak úgy állhatják meg a helyüket a következő román
parlament életében, a magyar nemzetiség ügyeinek vitelére és a sérelmek
orvoslására irányuló állandó munka során, ha olyan embereket tudnak fel-
vonultatni, akik alapjában ismerik a kérdéseket, megfelelő tárgyalókészség-
gel bírnak, és a román nyelvben is teljesen otthonosak. Különben is, a Gro-
za-kormány komoly győzelme esetén is, a parlament nagyrészt polgári ele-
mekből fog állani, szakemberekből, képzett tárgyalókból, akikkel nem lesz
könnyű felvenni a versenyt. Ennek felismerésében az MNSZ vezetőségével
osztozik a magyarság legnagyobb része, ideértve a szervezett munkásságot
is, így a listák ilyen irányú összeállítása kétségtelenül népszerű lesz. [...] ³

A másik körülmény, amely a választási lista átolvasásánál szembetűnik,
bizonyos, a Népi Szövetség vezetésében eddig nagy szerepet játszott szemé-
lyek mellőzése. Kétségtelen, hogy ez a választók hangulatának ismeretében
történő tudatos elhatározás volt, amelynek első megnyilvánulása Udvarhe-
lyen zajlott le, amikor leváltották Kurkó Gyárfás elnök kivételével az egész
elnökséget. Bizonyos személyek ugyanis okkal vagy ok nélkül, eddigi műkö-

* Az irat lelőhelye: Magyar Országos Levéltár, a Külügyminisztérium adminisztratív irai-
tai, Románia, 1945-1965., XIX-J-1-k, 19. doboz., 16/b, 3023/pol.-1946. Tisztázat. Az
iratot teljes terjedelmében közli Nagy Mihály Zoltán – Olti Ágoston: i. m. 369-372.

- 1 A kihagyott részben Nékám Sándor ismertette az MNSZ megyei képviselőjelöltjeinek névsorát.
- 2 A Nékám Sándor által közölt listán szereplő 36 személy közül 23 az értelmiségi kate-
góriába sorolható.
- 3 A kihagyott részben a bukaresti követség tanácsosa további érveket sorakoztatott fel
annak érdekében, hogy bebizonyítsa: a magyarság érdekeinek képviseletét és védel-
mét csak felkészült magyar szakemberek láthatják el és nem a pártérdek alapján kije-
lölt káderek.

désükkel nagy népszerűtlenséget szereztek maguknak a magyarság körében, úgy hogy azokon a helyeken, ahol ők lettek volna a listavezetők, a magyarság szavazatai alighanem szétforgácsolódtak volna. Egyes személyeknek ez a háttérbeszorítása azonban nemcsak választási opportunizmusból történik. Kétségtelen, hogy vannak az MNSZ közismert régi vezetői közt olyanok, akikkel a vezetőség többsége most már kifejezetten nem ért egyet. [...] ⁴

De ettől az esettől egész függetlenül is, más megnyilatkozásokból, és különösen a listák személyi összetételéből is látszik, hogy az MNSZ vezetőségében mindinkább kialakul az a meggyőződés, hogy túlzók és kislátókörű, önkényeskedő emberek, akik önmaguknak csinálnak jelszavakat és törvényt, és akik kezdetben okai voltak az MNSZ népszerűtlenségének, nem lehetnek továbbra is a magyarság vezetői. A demokratikus erők egységének a gondolata nemcsak a magyarság tömegeiben, de az MNSZ felelős vezetőségében is mind erősebben él, és ezt a folytonos nemzetiségi küzdelem minden nappal csak jobban megszilárdítja. A legtöbb baj a múltban is a köpönyegforgatókkal volt, akik szokott hangosságukkal pápábbak akartak lenni a pápánál, legtöbbször azért, hogy saját múltjukat ezzel elfeledtessék. Az ilyen elemek kiküszöbölése vagy megszelídítése fokozatosan folyik. Minthogy ez a törekvés a magyarság széles rétegei meggyőzésének is megfelel, kétségtelen, hogy sokban hozzá fog járulni az MNSZ választási eredményeihez.

Az MNSZ vezetőségének megfontolt és körültekintő politikája, amelyet a jelölések során követni látszik, bizonyára meghozza majd a választásokon a maga gyümölcseit. Megállapítható, hogy az MNSZ már most is sok területet nyert. Az egyes megyék és kerületek tanítói-, papi-, tanári- és népgyűlésein lemérhető a bizalomnak ez a lassú növekedése. Egyrészt annak köszönhető ez, hogy a magyar tömegek érzik, hogy a magyarság politikai egysége a mai viszonyok közt csak az MNSZ-en belül biztosítható, megbízható, egységes politikai fellépés nélkül ezekben a nehéz időkben támasz nélkül maradnának. De köszönhető ez annak is, hogy a szószólók most már hiteles és szélesebb látókörű emberek, akik a bizalmat meg tudják nyerni, nem pedig néhány mondatnyi mondanivalójú szónokok, amilyenek eddig annyiszor keresték fel őket. Számos helyen, az Erdélyre annyira jellemző kisvárosokban, de falun is tapasztalható, hogy a nép és a középosztály instrukciókat vár és fogad el az MNSZ vezetőitől, viszont az MNSZ vezetősége is mindinkább veszi igénybe az értelmiségiek segítségét és munkáját. Nagy szerepe van ennek az egység-

4 A kihagyott részben Nékám Sándor röviden elemzi Bánai László nyilatkozatait, aki egy 1946. szeptember közepén megrendezett bukaresti sajtótájékoztatón üdvözölte a párizsi békeértekezletnek a magyar-román határvitában hozott döntését. Bővebben lásd Nagy-Olti: i. m. 362-363.

nek a kialakításában Kurkó Gyárfás személyének is, aki felé mindinkább növekvő bizalommal fordulnak, és akiben mindinkább felismerni vélik, hogy ő tényleg az egész demokrata magyarság politikai vezetője akar lenni.⁵

Ilyen viszonyok közt nagyon valószínű, hogy a közelgő választásokon az MNSZ tényleg eléri a célját, és a magyarság tömegeit egységesen maga mögött fogja látni.

Tisztelettel megjegyzem még, hogy az MNSZ Kolozs megyei és székelyföldi listáinak esetleges módosulása tekintetében a 188/pol. 1946. sz. jelentés⁶ is tartalmaz adatokat. Politikailag jól értesült körökben az a hír terjedt el, hogy a kormány az MNSZ részére 24 mandátumot biztosít.

*Nékám Sándor s. k.
követségi tanácsos*

2. Részletek a Magyar Népi Szövetség egyik választási propaganda füzetéből, 1946.*

[...] ¹ 1945. március 6-án sikerült az ország élére új kormányt hívni Groza Péter vezetésével. Ettől a pillanattól kezdve az erőviszonyok kedvezően változtak meg s mi megkezdhattuk a jogegyenlőségért folyó harcunkat. Ennek a harcnak eredményei – a kétoldali reakció szabotálása és kártékony tevékenysége ellenére is – lépésről-lépésre igazolják politikai magatartásunk helyességét.

5 Az MNSZ irányában megnövekedett bizalmat az is jelezte – legalábbis a Kolozs megyei adatok ezt támasztják alá –, hogy az MNSZ tagjai közül november és december folyamán sokan lemondtak a kommunista párti tagságukról. Kolozsváron is hasonló folyamat ment végbe. A táblázat Sárándi Tamás: *A Magyar Népi Szövetség politikája a számok tükrében* c. tanulmányából származik (Kézirat).

Hónap	MNSZ tag	Ebből RKP tag	%
1946. augusztus	40.099	1946	4,84
1946. szeptember	40.988	1946	4,84
1946. november	38.476	192	0,49
1946. december	40.981	200	0,49

6 A jelentést közli Fülöp Mihály – Vincze Gábor: *Revízió vagy autonómia? Iratok a magyar-román kapcsolatok történetéről (1945–1947)*. Teleki László Alapítvány, Budapest, 1998, 256–263.

* Az irat lelőhelye: Jakabffy Elemér Kortörténeti Gyűjtemény, Méliusz József hagyaték. Nyomtatvány. Az iratot közli Nagy-Olti: i. m. 369–372.

1 A kihagyott részben az MNSZ-nek az 1945. augusztus 23. után kifejtett tevékenységét ismertették.

Munkára szólítottuk fel népünket, szemben minden olyan elgondolással, amely a magyarságunkat a múltban tétlenségre és csodavárára készítette. Számolva a történelmi helyzettel, számtalanszor leszegeztük és hangsúlyozzuk ma is, hogy a mi dolgainkat senki sem végezheti el rajtunk kívül. Amilyen erővel támogatjuk a demokrácia megerősödését, az ország újjáépítését s a termelés fokozását, olyan mértékben teljesül jogegyenlőségünk.

Kurkó Gyárfás, a Magyar Népi Szövetség országos elnöke, csíkmegyei listavezetőnk.

A Groza-kormány uralomra kerülésével Románia a haladó demokrácia útjára lépett. A reakció azonban továbbra is igyekezett szabotálni a demokratikus erők munkáját és igen ügyesen alkalmazta a fasizmus fő fegyverét: a fajgyűlöletet. Míg a román reakció gárdái ablakbetörésekre és magyarverésekre bízattak, addig a magyar reakció nemcsak a román demokrácia ellen táplált bizalmatlanságát bizonyítgatta, hanem nemzetiségi jogvédelmi szervezetünket is minden eszközzel szét akarta robbantani, hogy népünket a teljes védtelenség állapotába süllyessze vissza.² És tették ezt uraink a legnagyobb egyetértésben régi szövetségeseikkel: Maniuval és Brătianuval. Így jutottunk el odáig, hogy míg ezelőtt két évvel Maniu román gárdistákkal irtotta székely testvéreinket, ma már ugyanezt megteheti magyar ügynökei által.³ Lövétéen Balázs Pál harcos testvérünk lett a demokrácia hősi halottja, Bencze Rezső korcsmáros felbujtására félrevezetett székely legények orvgyilkos késelése következtében.⁴ Karcfalván Kálmán Béla testvérünket ölték meg a manista Țețu⁵ volt csíki prefektustól irányított magyar reakció bérgyilkosai. De ugyanezt teszik román cinkosai a román nép demokrata fiaival.

Mindezek ellenére demokráciánk egyre izmosodik. Szívós, öntudatos harcunknak köszönhető, hogy a nép ellenségeire csapást csapás után mérve, kétéves visszapillantásunk alkalmával a következőkről számolhatunk be:

-
- 2 Az úgynevezett kiszélesítési politika, vagyis az MNSZ helyi vezető testületeinek kibővítése során számtalan településen előfordult, hogy kizárták vagy háttérbe szorították a túlzott kommunistabarát személyeket. Bővebben lásd Nagy-Olti: i. m. 257.
 - 3 A magyar Béke-Előkészítő Osztály munkatársai 1946-ban arról értesültek, hogy a székelyföldi magyar parasztság vezetői Erdélyi Magyar Földműves Szövetség, vagy egy másik megnevezés szerint Erdélyi Magyar Kisgazdapárt megalakítását tervezték, erre azonban nem került sor.
 - 4 Balázs Pál régi MADOSZ-os volt, akit – miután hazaért a székelyudvarhelyi MNSZ-kongresszusról – személyes ellentétek miatt meggyilkoltak. Az esetből azonban politikai ügyet kreált az MNSZ-sajtó.
 - 5 Aurel Țețu az 1944. őszi bevonulás alkalmával a székelyföldi magyarellenes intézkedései révén vált hírhedtté.

1. Az ország jóhiszemű magyarságát egységes és megbonthatatlan demokratikus szervezetbe, a Magyar Népi Szövetségbe tömörítettük.

2. Az ország demokratikus szervezeteivel, többek között az Ekés Frontal és a munkásság pártjaival történelmi szövetségünket megerősítettük, és velük együttműködve, feloszlattuk a munkaszázadokat. Feloszlattuk az internálótáborokat.⁶ Hazahoztuk az elűzött magyarság nagy tömegeit.

3. Megszüntettük a katonai egységeknél működő különbíróságokat.⁷

4. Hazasegítettük és segítjük a hadifoglyok tömegeit s a Magyar Segélyező Bizottság létrehozásával,⁸ népünk leszegényedett állapota ellenére is, komoly társadalmi megmozdulással enyhítettünk és enyhítünk a hazatérő foglyok helyzetén.

5. Létrehoztuk hatalmas iskolai hálózatunkat. Az óvodától az egyetemig biztosítottuk a magyar anyanyelven való oktatást gyermekeink számára. A reakció minden szabotálása ellenére, besoroltattuk tanítóinkat és tanárainkat. A hiányzó tanerők pótlására pedig megfelelő számú magyar állampolgárságú tanerőt sikerült szerződtetnünk. Felekezeti és állami magyar iskoláink felett egyaránt magyar tanfelügyelő, magyar tankerületi főfelügyelő és magyar államtitkár őrökdi.⁹

6. A reakció többszörös kísérletét, hogy a rendezetlen állampolgárságú magyarokat kiüldözze, a román demokrácia segítségével sikerült megghiúsítani, s a napokban megjelenő állampolgársági törvénnyel teljesen tisztázzuk helyzetüket.¹⁰

6 Teohari Georgescu belügyminiszter 1945. szeptember 30-i körrendeletében tájékoztatta a csendőrséget és a rendőrséget az internáló táborok felszámolásáról. A munkatáborokat azonban még 1946-ban sem sikerült felszámolni.

7 Akik nem tettek eleget a besorozási kötelezettségüknek, azokat a katonai különbíróságok több éves szabadságvesztésre is ítélték.

8 A Romániai Magyar Segélyező Bizottságot 1946. január 6-án hozták létre, vezetője Szabó Béni volt. Bővebben lásd Nagy-Olti: i. m. 240, 246, 251, 253–254.

9 A kolozsvári és a brassói magyar tankerületi főigazgatóságot még 1945 őszén felállították, ellenben jogilag az 1946. november 23-án megjelent 936. sz. törvény kibocsátásával rendeződött véglegesen a helyzetük. (A nemzetnevelésügyi minisztériumba Felszeghy Ödönt nevezték ki államtitkárnak.) Bővebben lásd Vincze Gábor: A romániai magyar kisebbség oktatásügye 1944 és 1948 között. I. rész. *Magyar Kisebbség*, 1997. 1–2. sz., 393–414.

10 A *Monitorul Oficial* 1945. április 4-i számában közzétették az észak-erdélyi lakosok állampolgárságát szabályozó rendeletet, melynek értelmében nem kaphattak román állampolgárságot mindazok az észak-erdélyi lakosok, akik: 1. a második bécsi döntés után idegen állampolgárságért optáltak, 2. továbbá azok az észak-erdélyi lakosok sem, akik önként léptek be valamelyik Romániával hadiállapotban álló ország katonai alakulatába, illetve valamely idegen állam katonai vagy félkatonai alakulatában szolgál-

7. Közművelődésünk és népi kultúránk továbbfejlesztését biztosítottuk. Két főiskolánk van: a Bolyai Tudományegyetem¹¹ és a Zeneművészeti Főiskola.¹² Állami támogatásban részesült két színházunk.

8. A bécsi döntés okozta jogi zűrzavart a reakció minden eszközzel arra használta fel, hogy népeinket egymásra uszítsa. Ennek visszaverése érdekében és magyarságunk vagyoni jogi helyzetének rendezéséért módosítottuk a 645-ös visszaperlési törvényt.¹³

9. Kiadattuk a CASBI-törvényt, mely a szovjet kormány belátó politikája következtében a fegyverszüneti szerződés reánk kedvező alkalmazása folytán jöhetett létre. Így a magyarság tízezreinek vagyona mentesül a zárlat alól.¹⁴

tak. A kommunista párti igazságügyi miniszter, Lucrețiu Pătrășcanu által kidolgozott rendelet szövegű végrehajtása esetén valóságos exodus indulhatott volna meg Erdélyből Magyarország irányában.

1946. október 23-án jelent meg „a román állampolgárság megszerzésére és elvesztésére vonatkozó 1939. január 19-i törvény magyarázatára és kiegészítésére vonatkozó” 856. sz. törvény. Azonban ez a jogszabály sem rendezte véglegesen az állampolgársági kérdést. Bővebben lásd Vincze Gábor: Állampolgárság és kisebbségpolitika Romániában a második világháborút követő években. *Magyar Kisebbség*, 1999. 2–3. sz., 191–216.

- 11 A Bolyai Tudományegyetemet az 1945. május 28-án kelt 407. sz. királyi törvényrendelettel alapították meg.
- 12 A kolozsvári Magyar Zene- és Színművészeti Főiskolát az 1946. április 9-i 276. sz. törvényrendelettel hozták létre.
- 13 A *Monitorul Oficial* 1946. október 16-i számában jelent meg a „a magyar megszállás alatt kötött bizonyos ügyletek megsemmisítésére vonatkozó törvény megváltoztatásáról és kiegészítéséről” szóló 806. sz. törvény. Az 1945. augusztus 14-én megjelent 645/1945. számú visszaperlési törvény a magyar uralom alatt kötött egyes megállapodások érvénytelenítését mondta ki. A törvény azokat a dél-erdélyi magyarokat érintette, akik 1940–1944 között Észak-Erdélybe távoztak és ott ingatlan-csereszerződést kötöttek az onnan Romániába távozni akaró vagy kényszerülő románokkal. A jogszabály értelmében megsemmisítették azokat a csereszerződéseket, amelyek megkötése által a román fél kárt szenvedett. „Az ügylet megsemmisítésének az volt a következménye, hogy az ügylet tárgyát képező vagyontárgyak visszaadottnak. A felperes csak azt a vételárat köteles visszaadni, amit az ügyletkötéskor kapott.” Az eredeti vételárak azonban a magas infláció miatt meg sem közelítették az ügylet tárgyát képező ingatlanok valós értékét.
- 14 A CASBI, a Casa de Asigurare și Supraveghere a Bunurilor Inamice (Ellenséges Javakat Ellenőrző és Felügyelő Pénztár) rövidítése, amelynek felállításáról az 1945. február 10-i 90. számú törvény rendelkezett. A törvény végrehajtási rendeletével (1945. április 3-án jelent meg a 3822/1945. sz. végrehajtási rendelet) megteremtették az ún. vélelmezett ellenség „inamici prezumați” fogalmát, amely azokat súlytotta, akik 1944. szeptember 12. előtt vagy után Németországba vagy Magyarországra

10. Új nemzetiségi törvénytervezetet készítettünk, mely kormányunk előtt fekszik és várjuk a kiadását.¹⁵

11. Visszaszereztük a Csíki Magánjavakat, amely népünk gazdasági és művelődési fejlődését van hivatva biztosítani.¹⁶

12. A történelmi jelentőségű földreform során magyar és román földnélküli tömegek közösen jutottak hozzá ahhoz a földhöz, amely őket megillette. A földosztó bizottságokba befurakodott reakció egyes helyeken a nemzetiségi ellentétek és fajgyűlölet szításával itt is megkísérelte elgáncsolni a szociális igazságot és az együttlakó népek békéjét építő demokratikus erőket.¹⁷ Több kiegészítő rendelet kieszközlésével igen sok félremagyarázható fogalmat sikerült tisztáznunk népünk érdekében. Most azon kell lennünk, hogy – ki-ki a maga helyén – a törvények becsületes alkalmazását szorgalmazza, a vitás esetekben a döntést a legmagasabb bizottsághoz vigye,¹⁸ melyben a Magyar Népi Szövetség megfelelően képviselve van.

13. Küzdelmünk eredménye az is, hogy az egységes magyarlakta területeken, a három székely vármegyében, közigazgatásunkat magyar főispánok, magyar főszolgabírák, magyar jegyzők és magyar községi bírók végzik.

*Kacsó Sándor író, a Magyar Népi Szövetség alelnöke, Udvarhely megyei listavezetőnk. [...]*¹⁹

területére távoztak, még abban az esetben is, ha a végrehajtási rendelet megjelenése után korábbi lakhelyeikre visszatértek. A jogszabály értelmében zárolták az 1940–44 között Dél-Erdélyből Észak-Erdélybe távoztak ingó- és ingatlan vagyonát, valamint azon észak-erdélyi magyarokét, akik a front elől menekülve elhagyták a megszállási övezetet. A jogszabály nézeteltéréshez vezetett Bukarest és Budapest között is. A CASBI-zár feloldására vonatkozó 826. sz. törvény 1946. október 19-én jelent meg. Bővebben lásd Vincze Gábor: *Magyar vagyon román kézen. Dokumentumok a romániai magyar vállalatok, pénzintézetek második világháború utáni helyzetéről és magyar-román vagyonjogi vitáról*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2000.

15 A nemzetiségi törvénytervezetet a székelyudvarhelyi kongresszuson fogadták el. Az ún. önvédelmi politikai irányvonalat támogató szövetségi politikusok köre abban bízott, hogy az új „demokratikus” parlamenttel sikerül elfogadtatni a törvénytervezetet, ám ez sohasem valósult meg. A törvénytervezet előkészítésére és a későbbi sorsára lásd Nagy-Olti: i. m. 81–87, 218–338, 357–358, 362–368.

16 Az 1946. október 1-jén megjelent 265. sz. törvény értelmében a Csíki Magánjavak – legalábbis jogilag – újra visszakapta az önállóságát.

17 Az MNSZ az agrárreform ügyében 1946 nyaráig 16 részletes beadványt juttatott el Bukarestbe. Egyik legnagyobb eredménynek tekinthető az 1946. június 13-i 1015. sz. rendelet, amely enyhítette az „abszentistákra” vonatkozó addigi sérelmes kitételeket.

18 A Központi Agrárreform Bizottságba az MNSZ Czíko Nándort delegálta.

19 A kihagyott részben a május 7-i párizsi döntésre hívta fel az erdélyi magyarság figyelmét.

A Magyar Népi Szövetség számolva a valósággal, mindent elkövetett, hogy népünket csalódás ne érje. Meg vagyunk győződve arról, hogy a józan ész diktálta politikát folytatva minden lépésünket népünk boldogulásának és jogegyenlősége biztosításának szem előtt tartásával tettük meg.

Tudatában vagyunk földrajzi helyzetünknek és történelmi hivatásunknak. Nemzetiségi politikánkat ehhez mérjük. Nem érezzük magunkat a magyar nép testéről lemetszett töredéknek. Szilárd meggyőződésünk, hogy egészséges, demokratikus nemzetiségi politikánkkal nemcsak a magyar népi demokráciával való kultúrkapcsolatainkat fogjuk elmélyíteni, hanem a román-magyar békés együttélés és kölcsönös megbecsülés Erdély földjén megveti alapját annak a békepolitikának, amely szabadságharcos elődeink, Kossuth és Bălcescu nyomdokán népeink szövetkezéséhez vezet. [...] ²⁰

3. Az MNSZ egyik választási plakátja. 1946*

Jusson eszedbe!

Mikor majd kezdedbe veszed a bélyegzőt, hogy szavazatoddal Te is hozzájárulj az ország jövőjének kialakításához[:]

Jusson eszedbe az 1908-ban legyilkolt tizenegyezer paraszt.¹

Jusson eszedbe a grivițai és lupényi munkás vérfürdő[,] és

Jusson eszedbe Antonescu és Bárdossy borzalmas emlékü háborúja.

Aztán jusson eszedbe még az ördögkúti² és kissármási³ kakastollas csendőrvéregzés, továbbá a szárazajtai és egeresi Maniu pribékek nyaktilózása.⁴

Végül jusson eszedbe,

20 A kiáltvány további részében a választáson való részvételre buzdították a magyarságot.

* Az irat lelőhelye: Magyar Országos Levéltár, Bányai László hagyatéka, XIX-J-1-1, 1944-1958, 1 doboz, 1/k, 222. Nyomtatvány.

1 A Bányai László által javított változatban ez a sor ki van húzva.

2 Utalás a magyar csapatok 1940. szeptemberi bevonulásakor a román lakosság ellen elkövetett Szilágy megyei véres incidensre.

3 Utalás arra, hogy Kissármás község határában 1944 nyarán zsidó munkaszolgálatosokat végeztek ki.

4 Utalás az 1944 őszi székelyföldi és Kolozs megyei magyarokat érintő véres leszámolásokra.

hogya a reakció, ha ismét uralomra kerülne, megsemmisülne kétéves szabadságharcunk minden vívmánya: a földreform, a szabad szervezkedés, a dolgozók jogai, a nemzetiségi béke, vagyis⁵

megsemmisülne a drágán megvásárolt népi demokrácia és jönne helyébe a nyomor, a börtön.⁶

Ez jusson eszedbe,

amikor szavazatodat le fogod adni családod, néped és nemzedet jövőjének⁷ biztosítására!

Ezért szavazz a Magyar Népi Szövetségre!

4. Az MNSZ Temes-Torontál megyei választási bizottságának röpirata, 1946.*

2. számú választási röplap

MNSz

MAGYAROK!

Hozzátok szólunk, minden magyarhoz.

Férfihez, nőhöz és ifjúhoz, akinek a demokrácia jogot adott ahhoz, hogy szavazatával népe és saját jövőjét formálja.

Szólunk a **földműveshez,** az örök és kiapadhatatlan népi erőforráshoz.

Szólunk a **városi munkáshoz,** a demokrácia megszilárdításának legöntudatosabb és legkeményebb harcosához.

Szólunk az **értelmiségiehez,** aki megtalálta és megtalálja az egyedüli helyes utat, amelyen haladva képességét és tudását népe javára fordítja.

Szólunk a magyar **iparoshoz, kereskedőhöz, gyároshoz,** akinek egyéni kezdeményezése a romániai magyarság intézményes gazdasági felemelését szolgálja.

Szólunk tehát **mindenkihez, aki nyelvében, érzelmében és értelmében, műveltségében a magyarsághoz tartozónak tartja magát,** mégha nincs is ben-

5 A Bányai László által javított változatban „a nemzetiségi béke, vagyis” helyett „a nemzeti művelődés joga,” szerepel.

6 A Bányai László által javított változatban „a nyomor, a börtön” helyett „a nyomor, az elnyomás, a börtön” szerepel.

7 A Bányai László által javított változatban a „néped és nemzedet jövőjének” helyett „néped jobb jövőjének” szerepel.

* Az irat lelőhelye: Magyar Országos Levéltár, Bányai László hagyatéka, XIX-J-1-1, 1944–1958, 1 doboz, 1/k, 212. Nyomtatvány.

ne a Magyar Népi Szövetségben, vagy pedig más politikai szervezetben munkálja a demokrácia kiteljesedését, mert

NÉPÉNEK, CSALÁDJÁNAK, ÉS ÖNMAGÁNAK, A DEMOKRÁCIÁNAK ELLENSÉGE AZ, AKI MOST NEM TELJESÍTI KÖTELESSÉGÉT.

Egyetlen magyar sem maradhat tétlen. **Mindenkinek anyagi és erkölcsi hozzájárulásával feltétlenül rendelkezésünkre kell állnia ügyünknek.** Amilyen mértékben és amilyen lelkiismerettel teljesítjük most kötelességünket, olyan arányban járunk hozzá a romániai magyarság politikai, művelődési és gazdasági jogainak maradandóvá tételéhez.

A választás harc, s e harc anyagi és erkölcsi erő kifejtést kér.

Tekintetbe vesszük **mindenki teherbíró képességét és ezen az alapon állapítjuk meg azt az összeget, amellyel a választás költségeihez hozzájárul.** A választás óriási költségeket emészt fel és csak akkor lesz eredményes a miszámunkra, ha minden magyar a reája eső összeget teljes egészében, késedelem nélkül kifizeti.

MAGYAROK!

Tegyétek kezeteket a szívetekre és tekintsetek önmagatokba: falun és városon, künn a földeken, gyárban, műhelyben, üzletben és irodában és gondoljatok arra, hogy

ANYAGI HOZZÁJÁRULÁSTOK A VÁLASZTÁSOK SIKERES EREDMÉNYEKÉNT BUSÁSAN MEGTÉRÜL.

Egymásra utaltságunk és együvé tartozásunk gondolata legyen a legfőbb parancs számunkra, amelyet mindenkinek meg kell értenie.

**A Magyar Népi Szövetség
Temes-Torontál megyei választási bizottsága**

5. Az MNSZ egyik választási röpirata. 1946*

**KOSSUTH NÉPE,
PETŐFI NÉPE!
BÉKÉÉRT, SZABADSÁGUNKÉRT,
ROMÁN-MAGYAR BARÁTSÁGÉRT[!]
KOSSUTH NÉPE,
Az = JELÉRE SZAVAZ[Z!]**

* Az irat lelőhelye: Jakabffy Elemér Alapítvány Kortörténeti Gyűjtemény, K1326/4.

Bizonyítsuk be a választásokon, hogy a magyarság élni akar.

Bizonyítsuk be, hogy képesek vagyunk ma is fennen hordani a szabadság, egyenlőség és testvériség zászlaját!

Szavazzunk

az egyenlőség = jelére

A Magyar Népi Szövetség a demokrácia nagy előharcosainak szellemében küzd a romániai népuralom megszilárdításáért s az együttélő népek testvériesüléséért a jogegyenlőség alapján.

6. Részlet a Bihar megyei MNSZ választási broszúrájából. 1946*

Bihar megye magyar népéhez!

A nagy választási küzdelem mindnyájunkat csatasorba szólít. A magyar népnek meg kell mutatnia erejét és politikai akaratát s részt kell vennie a demokratikus parlament megalakításában képviselői útján. Ez az útja annak, hogy a román néppel összefogva legyőzze mind a magyar, mind a román reakciót és biztosítsa a magyar nép jogegyenlőségét, nyugodt, békés életét.

Nem maradhat ki senki, aki jó magyar, ebből a harcból. A Magyar Népi Szövetség önálló listával indul a választási küzdelembe s zászlajára az egyenlőség jelét tűzte ki. Erre a jelre kell szavaznia minden magyarnak, ez a jel jelzi, hogy a magyar ember képviselőt küld a parlamentbe, hogy jogait és akaratát érvényesítse.

A múlt reakciós uralma alatt a magyar nép képviselői nem ültek a parlamentben, hanem, börtönbe kerültek mindazokkal, akik lelkesen és igaz hittel szolgálták a nép ügyét. A parlamenti képviselők (az is csak egy-kettő) csak annyiban voltak magyarok, hogy magyarul beszéltek, de valójában a román reakciót szolgálták ki. Ma pedig a nép igaz fiai kerülnek a parlamentbe.

Ebben a kis könyvben bemutatjuk azokat a munkás és paraszt, valamint értelmiségi magyarokat, akik a Bihar megyei listán szerepelnek. Megállapíthatja bárki ezekből az életrajzokból, hogy a nép igaz fiai szólítják fel a népet a szavazásra és ők hirdetik, hogy mit kell tennie a magyarságnak a parlamentben, hogy az itt élő népek közötti béke és jogegyenlőség szilárd és biztos legyen, hogy Magyarország és Románia kapcsolatai az igazságos

* *A Magyar Népi Szövetség Bihar megyei képviselőjelöltjei, akiket Biharország magyar népe jövőjébe vetett hittel, bizalommal, testvéri összefogással, egy szívvel küld harcossáiként az első népi parlamentbe. k. n., h.n. [1946]. 1.*

béke jegyében elmélyedjenek, hogy **a határokon szabadon közlekedhessünk és a vámuniót megteremthessük, hogy biztosítsuk iskoláinkat, szervezeteket, nyelvhasználatunkat s teljes jogegyenlőségünket. [...]**¹

Sorokozatok magyarok a Magyar Népi Szövetség választási jelének jegyében és segítsétek győzelemre az egyenlőség jelét!

Ez a Magyar Népi Szövetség választási jele:

=

7. Az MNSZ választási brosúrája a magyar női választókhöz. Nagyenyed, 1946*

Évszázados rabságból emelkedtünk emberi sorba. Évszázadokig szenvedtünk, aggódtunk gyermekeink, élettársunk, apánk életéért anélkül, hogy a legkisebb mértékben is irányítói lehettünk volna sorsunknak.

A nőt minden addiginál keserűbb rabságba süllyesztő fasiszmus meghúzta életünk határát a „gyermek és konyha” elméletével. Nem azért tette ezt, hogy életünket az otthon keretein belül megóvja a nehézségektől, a létfenntartás küzdelmeitől, hogy védett családi otthonokban élhessünk és nevelhessük gyermekeinket, hanem azért tette, hogy rabságba tartva a nőt, ne hallathassuk szavunkat, ne legyen módunk megakadályozni az egész nép ellen irányuló pusztulást. A fasiszta elnyomók, amikor tervüket már nem veszélyeztette az elnémitott nők tiltakozása, az otthon keretei közül, gyárakba és hadiüzemekbe rendelték be a nőt és gyilkos háborújuk szolgálatába állították. Csak akkor ébredtünk a szomorú valóságra, amikor már elvitték élettársunkat, fiainkat, mikor ránk szakadt a baj és gond mellett nemcsak a háztartás, de a létfenntartás nehézsége is. A háború utolsó éve alatt a hadiüzemek nőmunkásainak száma tízszeresére emelkedett. Odahajtotta a nőt a családfenntartó nélkül maradt otthonok gondja. A nőknek oda kellett állaniuk az eke szarvához, a dübörgő gépek mellé, irodákba, hivatalokba dolgozni, míg apró gyermekeiket bezárt lakásokba, vagy szomszédok gondozására bízták.

Látástól vakulásig dolgoztunk, hogy elláthassuk családfenntartó nélkül maradt otthonunkat, gyermekeinket. Könnyeinkkel öntöztük a földet, amely másnak adott kenyeret, zúgó fejjel hajoltunk a gépek fölé, reszkető

1 A következő oldalakon a 14 Bihar megyei MNSZ képviselőjelölt rövid önéletrajzát olvashatjuk.

* „Családunkért, népünkért szavazz hatalmas szavazó” a Magyar Népi Szövetségre. Bethlen-nyomda, Nagyenyed, 1946.

kézzel dolgoztunk a hivatalokban, irodákban. Minden hiába volt, mert nem emeltük fel szavunkat idejében.

Vak eszközök voltunk a fasiszták kezében. Azért tiltottak el az emberi jogoktól, mert tudták, hogy komoly veszedelmet jelentene számukra a nők felszabadítása. A fasiszták és szövetségeseik, a fasiszta háború mellé lecsatlakozó országok vezetői, a feudális nagybirtokosok, mind tudatosan cselekedtek úgy, hogy a nép és a nők akarata ne tudjon érvényesülni. Tudták, ha a nőknek szavuk lenne a törvények hozásában, akkor nem szavaznák meg a háborút.

Bekötött szemmel éltünk. Gyermekeinket megszültük, ezer kínlódás árán felneveltük, s amikor felnőttek, elrabolták tőlünk idegen érdekekért. A háború alatt didergő várással lestük a postát és összeroppantunk a rövid, kegyetlen halálhírekre. Lemondásunk, szorgalmunk és munkánk árán felépített otthonunkat röpítette ezer felé a háború gyilkos madara, a bomba. Némán, tehetetlenül néztük népünk és saját életünk kegyetlen feldúlását, nem ismerve fel azt az erőt, amit nőtársadalmunk jelent a magyarság és saját sorsunk irányításában.

Ez volt az életünk a múltban, de rajtunk múlik, hogy soha többé jelenné ne váljon.

A nagy felszabadító háború

után a demokratikus erők hatalomra jutásával mi asszonyok, leányok is teljes jogú állampolgárokká váltunk. Jogot szereztünk arra mi nők is, hogy a demokrácia keretein belül irányíthassuk sorainkat. A demokrácia egyik legnagyobb vívmánya, hogy választási jogot ad a nőknek, ifjaknak. Az a kormány, melyet a nép akarata állított az ország élére, nem félhet a néptől. Kiszélesíti a népi jogokat, minden arra érett ember szavazati jogot kap. Ezzel saját kezünkbe adta sorsunk irányítását, bízva a nép helyes ítéletében.

A demokráciát a szabadság jellemzi. Biztosítja a nemzetiségek szabad fejlődését és emberi sorba emelve az egész népet, lehetőséget nyújt arra, hogy az ország vezetésében részt vegyenek a nők is. Romániában élünk, de a Magyar Népi Szövetség szívós munkája nyomán a demokratikus Groza-kormány lehetőséget adott arra, hogy gyermekeink magyar iskolában tanuljanak elemitől az egyetemig. Részt veszünk a közigazgatásban, megyefőnökeink, polgármestereink, bíráink és községi bíróink vannak. Saját színházunkban, zenefőiskolánkban fejleszthetjük népi kultúránkat. Számbavéve mindazt, amit a felszabadulásunk óta eltelt két esztendő óta megvalósíthatunk nemzeti jogegyenlőségünk terén és felmérve a lehetőségeket, megállá-

píthatjuk a különbséget az elmúlt rendszerek és a máért, a holnapért harcoló népi erők célkitűzése között. Ezek a megvalósított tények bizalmat adnak további harcunk sikerére.

Kétszázézer magyar asszony népünk jövőjéért

A nép kormánya az addigi kormányoktól eltérően nemcsak ígérgeti, de valóra is váltja munkatervét. A nem régen kinevezett egészségügyi nőminiszter, Bagdazar Florica, a női polgármesterek és községi bírók, mind arról tanúskodnak, hogy a nő nemcsak a család körében tudja teljesíteni hivatását, de megállja helyét az állam nagy háztartásának vezetésében is, együtt haladva a férfiakkal, népünk boldogulásáért.

Hogy a nők mire képesek, ha szabad lehetőséget és emberi jogokat adnak nekik, azt bizonyítja a két év alatt elvégzett munkateljesítményük. Látástól vakulásig dolgozó földművesasszonyok, gépek mellett görnyedő munkásnők, értelmiségiek, háziasszonyok fogtak össze, tömörültek a magyarság egyetlen nemzetiségi szervezetébe, a Magyar Népi Szövetségbe, hogy közös munkával és közös erővel valósítsák meg a célt: népünk boldogulását. Fokozott munkájukkal váltak részeseivé az ország újjáépítésének. Részt véve a többtermelésben, az ország gazdasági nehézségeit igyekeztek áthidalni, így sietve segítségére népünk jobb életének.

Kétszázézer magyar asszony éjt-napot egygétéve, meleg szívük minden szeretetével, egyforma szíves szóval, meleg étellel, gyógyszerrel, gondozással várta a hazatérőket, foglyokat, deportáltakat, magyarokat, románokat, zsidókat és más nemzetiséghez tartozókat. Több millió lejt költöttek a hazatérőkre, nem egyszer az életnek adták vissza a súlyos beteg foglyokat.

A demokrácia tudja, tisztában van vele, hogy mit jelent a felszabadított nők ereje. Ezért siet segítségükre. A demokratikus erők kormányzási munkatervében a nők társadalmi, gazdasági és szociális felemelése is szerepel. A szülőotthonok, napközi otthonok, bölcsődék, étkezdék felállításának támogatásával a Groza-kormány mind a nők életének megkönnyítését szolgálta. Hogy a kormány a nép érdekeit szolgáló céljait megvalósíthassa, szüksége van a népi erők támogatására. Így valósulhatott meg a nép és a kormány összefogásából a nők felszabadítása. Tény az, hogy a nők nagy tömegei előtt ma már nyitva állanak nemcsak a termelési, de a tudományos pályák is, hogy a magyarság számarányának megfelelő magyar iskolák, az üzemi napközi otthonokon kívül 48 napközi otthonunk, szülőotthonunk és számos bölcsődénk van gyermekeink részére.

Háziipari termelő- és értékesítő szövetkezet

A demokratikus erők munkatervében szerepel a nemzeti bank államosítása, a földgáz bevezetése, az ország gazdasági ellátásának biztosítása, a közegészségügy megjavítása. A nemzeti bank államosításával a dolgozók érdekét szolgáló üzemek és szövetkezetek hosszú lejáratú kölcsönhöz jutnak hozzá. A Magyar Népi Szövetség nőcsoportja háziipari termelő és értékesítő szövetkezet létesítését tervezi a falusi asszonyok gazdasági helyzetének megjavítására. A sokféle lehetőséget kihasználva akarjuk fellendíteni háziparunkat, mely kenyérkeresetet és megélhetést biztosít a kevés földű vagy földnélküli családoknak. Az aszály következtében éhínségnek kitett területek lakosságának segítségére siettünk.

Női képviseletünk az országházban

Az anyák képviseljék az országházban a magyar asszonyok és gyermekek érdekét, részt véve a törvényhozásban és a törvények megszavazásában. Biztosítani akarjuk a békét, hogy gyermekeinket többé ne vihessék Voronyezs mellé és Sztálingrád alá elpusztulni, tőlünk idegen érdekekért.

Biztosítani akarjuk az anya- és csecsemővédelem kiszélesítését, falusi asszonytársaink részére is lehetővé téve az orvosi felügyeletet a terhesség és a szülés idejére. Küzdenünk kell, hogy a villanyt, vizet és gázt bevezessék a falvakra is, mert ez elsősorban falusi nőtestvéreink munkáját könnyíti meg, amellett, hogy népünk életének színvonalát emeli.

Országunk asszonyainak útja a demokrácia győzelméért

A múltban erőszakkal némítottak el ellenségeink, azok, akik minden fejlődésnek és szabadságnak ellenségei voltak. Ma ugyanazok szép szóval és félrevezetéssel igyekeznek megkörnyékezni bennünket, számítva a nők politikai tapasztalatlanságára. Ne hagyjuk magunkat megtéveszteni. A reakció ma bárányszőrbe bújó farkasként a demokrácia ellen uszít. Számosan azok közül a néparulók közül, akik a múltban félrevezettek, ma is kiváltságos helyzetben vannak, aminek biztosításáért, önző érdekeikért, képesek lennének újra milliókat lemészároltatni.

„Ne szavazzatok” – súgják fülünkbe, azt akarják, az a céljuk, hogy önként mondjunk le jogainkról, kiadva kezünkől hatalmas fegyverünket, szavazati jogunkat.

Magyar és román reakciók egyaránt bujtogatnak egyetlen nemzetiségi szervezetünk, a Magyar Népi Szövetség ellen.

Az öntudatos magyar asszonynak ma tudnia kell, hogy miért kell a magyar listára szavaznia, arra a listára, amely nemzetiségi jogegyenlőségünket biztosítja. Tudnunk kell azt is, hogy csak a román demokrácia támogatásá-

val, megerősödésével élhetünk szabad és emberi életet. Minden erőnkkel azon kell legyünk, hogy a román-magyar barátságot megerősítsük.

Mit biztosít a magyar népnek az önálló magyar lista?

A Magyar Népi Szövetség harca csak úgy lehet eredményes, ha mindannyian mellette állunk. Magyar anyanyelvünk, magyar kultúránk; demokratikus magyar jövőnk forog kockán. Ezen a földön születtünk és itt akarunk élni, de úgy élni, mint saját otthonunkban.

Küzdenünk kell a Magyar Népi Szövetség győzelméért, hogy a magyarság nemzetiségi szervezetének nagy táborra küzdhessen értünk. Egyenként nem emelhetjük fel szavunkat, de tömegünk megtalálja sérelmünk orvoslását. A reakció igyekezett koholt vagy elenyésző vádak alapján háborús bűnösöként börtönbe dugni fiainkat. Azok felett, akik bűnösök voltak, a nép ítélkezett a népbíróságok által. De nem engedhetjük, hogy félrevezetett kisembereket ítéljenek el súlyosan azért, hogy sorainkat gyengítse a reakció. A Magyar Népi Szövetség felvette a kapcsolatot az illetékesekkel, kérve az újonnan elítéltek ügyének felülvizsgálását.

Szabadságot és egyenlőséget akarunk.

Békét akarunk, nem engedhetjük meg, hogy ismét elhurcolják férjünket, fiainkat. Ezt nagyrésztben mi nők dönthetjük el szavazó cédulánkkal.

Magyar anyák! Magyar leányok! Gyermekeink, saját sorsunk függ a mi szavunktól. A történelem bennünket tesz felelőssé népünk jövőjéért. Teljesítsük a történelem parancsát. Egységesen vigyük győzelemre a Magyar Népi Szövetség választási listáját!

Anyák, Feleségek, Nővérek!

Nem harcolunk a férfiak ellen. Nem a helyüket akarjuk elfoglalni, segítőtársként állunk melléjük, családjuk és népünk jólétéért.

Vegyenek részt az asszonyok anyai szeretetükkel és gyengédségükkel az ország vezetésében, hogy az emberek jobbak és a világ boldogabb legyen. A nők népük és családjuk életéért dolgozva segítenek a férfiaknak az ország újjáépítésében, a demokrácia megerősítésében.

Magyar leány, magyar asszony

Páros vonalra szavazzon!

8. Az erdélyi magyar szövetkezet közös választási felhívása. 1946.*

Szövetkezeti központjaink a magyar választókhoz!

Magyarok!
Békét, boldog otthont akartok,
az egyenlőség jelére =
szavazzatok!

Országgyűlési választás előtt állunk, amelynek kimenetele sorsdöntő lesz az itt élő magyarságra is. Természetes, hogy a választások eredménye nem lehet közömbös szövetkezeteinkre sem, amelyek demokratikus szervezeti felépítettségükkel és a gazdasági életben meghonosított demokratikus elvekkel és célkitűzésekkel eddig is a széles népi tömegek érdekeit szolgálták.

Szövetkezeti központjaink a Magyar Népi Szövetség támogatásával erős harcot vívtak magyar szövetkezeti hálózatunk biztosításáért, az egyenlőség elvén alapuló áruellátás, és hitelellátás megvalósításáért. Hisszük, hogy népi szövetkezeteink eredményes munkájáért folytatott küzdelmünk a most küszöbön lévő képviselőválasztások után annál inkább sikeres lesz, mert a magyarság képviselői – tudatában lévén szövetkezeteink nagy gazdasági és szociális feladataink – mindent elkövetnek, hogy a szövetkezetek erkölcsi és szociális erejüket, alkotó munkával a magyar népi tömegek gazdasági előhaladására használhassák fel, szolgálva ezáltal az együtt élő népek testvéri együttműködését is.

Szövetkezeti hálózatunk bizakodással tekint az elkövetkezendő választások elé, mert ettől várja, hogy a Magyar Népi Szövetség jelöltjeinek a parlamentbe való bejutásával szövetkezeti jogaink biztosítása és népünk gazdasági érdekeinek gyakorlati keresztülvitele megvalósul.

Marosvásárhely-Kolozsvár, 1946. október 29.

Korparich Ede a „**Kaláka**”-központ elnöke,
Elekes Béla, a „**Szövetség**”-központ elnöke,
György Endre, a „**Szövetség**” ügyvezető-igazgatója,
Kisgyörgy Imre a „**Kaláka**” vezető igazgatója,
Benedek Gábor **igazgatósági tag,**

* Az irat lelőhelye: Jakabffy Elemér Alapítvány Kortörténeti Gyűjtemény, K1326/7.

Erdős Gábor **igazgatósági tag,**
Unghi Mihály **igazgató,**
Jánosy József **igazgatósági tag,**
Kovács Béla **igazgató,**
Biró Dezső **igazgatósági tag.**

9. Az MNSZ Kolozs megyei Választási Bizottságának körlevele. Kolozsvár, 1946. október 22.*

A megyei választási bizottság fölkéri minden helyi szervezet vezetőségét, hogy a Magyar Népi Szövetség választási jelét ismertessék. Ismertessék azt is, hogy a Magyar Népi Szövetség külön listán indul a választásokon. Ugyanakkor fölkéri minden magyar Testvérünket, ne maradjanak vissza a választásoktól, mert ennek fontosságát a választások után fogják megérezni. Fölkérjük minden helyi szervezet Vezetőségét, hogy azonnal hívjanak össze gyűléseket, ahol ismertessék átiratunk tartalmát, hogy minden nő és férfi, aki 21. életévét betöltötte, szavazzon le, mert választások után kormányellenesnek fogják nyilvánítani azokat, akik nem szavaznak a kormány, illetve a Magyar Népi Szövetség mellett [*sic!*]. Jelünk az egyenlőség jele, amelyet minden magyarnak tudomására kell hozni. Együttal fölkérjük a Testvéreket, hogy az általunk kibocsátott körlevelet, amelyben a földreformmal kapcsolatos kimutatást kértük, amelyben a következőket mutassák ki: mennyi föld lett kiosztva, hány igénylő volt, ebből mennyi a magyar és a román, s ebből hány magyar és román kapott. Ha erre a felhívásra a Testvérek sürgős jelentést nem tesznek nekünk, nem tudjuk vállalni a felelősséget a földosztással kapcsolatos sérelmekért. Azért kérjük a Testvéreket, hogy erre a választ a legrövidebb időn belül küldjék, hogy mi a legrövidebb időn belül válaszolni tudjunk az Országos központunknak.

Testvéri üdvözzel:
[olvashatatlan aláírás]

megyei szervező felelős

* Az irat lelőhelye: Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj (Román Országos Levéltár Kolozs Megyei Osztálya), f. 26. Uniunea Populară Maghiară, Organizația Județeană Cluj 1945–1950 (Magyar Népi Szövetség Kolozs Megyei Szervezetének irati, 26. számú fond). Dosar 2/1946 (csomó). 315. A Kolozs Megyei MNSZ Választási Bizottsága pecsétjével ellátott tisztázat.